

Valstybinei augalininkystės tarnybai prie
Žemės ūkio ministerijos

2024-10-15 Nr. 46

Kopija
Žemės ūkio ministerijai
Lietuvos daržovių augintojų asociacijai
Lietuvos žemės ūkio tarybai

| El. pašta

DĖL NACIONALINIŲ REIKALAVIMŲ AUGALŲ APSAUGOS PRODUKTŲ RIZIKOS VERTINIMO FOCUS MODELIAVIMO ĮVESTIES RODIKLIAMS IR JŲ ĮTAKA PRODUKTŲ ASORTIMENTUI LIETUVOJE

Siekdami spręsti Lietuvos augintojų, ypač daržovių augintojų, iššūkius dėl per siauro augalų apsaugos produktų asortimento Lietuvoje prašome iš naujo įvertinti nacionalinių reikalavimų augalų apsaugos produktų rizikos vertinimo FOCUS modeliavimo reikalavimų įvesties rodikliams. Tokius reikalavimus taiko tik dvi ES valstybės narės – Danija ir Lietuva.

Remiantis Reglamento (ES) 1107/2009 I priedu, Lietuva, augalų apsaugos produktų registracijos tikslais, priskirta Šiaurės zonai ir augalų apsaugos produktų rizikos vertinimas atliekamas remiantis Gairių [dokumentu](#), kuris padeda dalintis darbo krūviu, tačiau nėra teisiškai įpareigojantis.

Nuo 2010 m. Lietuva taiko specifinius nacionalinius reikalavimus FOCUS modeliavimo įvesties rodikliams (80 -a procentilė skilimo rodiklio, o ne DT_{50} geometrinis vidurkis; 20 – a procentilė K_{foc} , o ne vidurkis ir 80-a rezultatų procentilė), jei veikliosios medžiagos vertinimo ataskaitoje pažymima išsiplovimo rizika.

Tačiau per laikotarpį nuo 2010 m. iki dabar atsirado naujų duomenų (A. Tiktak et al. 2024), ypač erdvinis išsiplovimo modeliavimas (toliau – SDLM, *spatially distributed leaching modelling* – angl.) objektyviai ir atkartojamai kaip aukštesnės pakopos vertinimas įvertina CFD (a cumulative frequency distribution – angl.). Remiantis SDLM vertinimu Lietuva nėra pesticidų išsiplovimo požiūriu jautresnė teritorij todėl labai konservatyvūs įvesties rodikliai sunkiai pateisinami moksliniais argumentais kaip buvo pristatyta XVII-ame Pesticidų chemijos simpoziume Piacenza, Italija. Focus modelių įvertinimo ataskaita (*Focus ground water report* 2009, 2014) teigia, kad devyni scenarijai realistiškai aprašo veikliųjų medžiagų ir jų metabolitų elgseną. Modeliai naudoja JRC Mars Agri4Cost (1999-2018) v.3.1 duomenis, dirvožemio struktūra ir sudėtis vertinama remiantis SoilGrids algoritmu, augalinė danga vertinama pagal CORINE duomenų bazę. Modeliai realistiškai įvertina Lietuvos situaciją, todėl Lietuvai objektyviai nėra pagrindo taikyti griežtesnius reikalavimus FOCUS modeliavimo įvesties rodikliams ir rezultatams.

Nepažeidžiant Gairių prieš kartelinius susitarimus nuostatų, apibendrintai teigiame, kad per paskutinius penkis metus dėl griežtesnių nei kitose ES valstybėse narėse Focus modeliavimo įvesties rodiklių, Lietuvai nebuvo pateiktos ne mažiau kaip penkios paraiškos dėl tam tikrų veikliųjų medžiagų registravimo, atsisakyta teikti vieną paraišką naudoti produktą

išimties tvarka ribotą laiką, ne mažiau kaip 12 atvejų dėl šių reikalavimų buvo registruota mažesnė norma arba retesnis naudojimo periodiškumas, arba pakeistas augalų augimo tarpsnis (BBCH) arba įvesti kiti naudojimo apribojimai, kurie pvz. nėra taikomi Latvijoje.

Be to, norime atkreipti dėmesį į su modeliavimu nesusijusią situaciją – skirtingą biologinio efektyvumo tyrimų vertinimą nei pvz. Latvijoje. Jei Lietuvoje atliekant biologinio efektyvumo bandymus bandomajame laukelyje nebuvo tam tikros piktžolės, tačiau kitų valstybių duomenys rodo veikliosios medžiagos veiksmingumą, ji vis tiek neįrašoma į lietuvišką etiketę. Tuo tarpu kaimyninė Latvija taiko lankstesnę požiūrį ir atsižvelgia į objektyvias sąlygas bandymo metu bei remiasi kitų valstybių biologinio efektyvumo rezultatais.

Apibendrinant aukščiau išvardintas aplinkybes, pabrėžiame, kad tai lemia didesnius apribojimus Lietuvos augintojams lyginant su kaimyninių valstybių (Latvijos, Lenkijos) augintojais ir mūsų šalies augintojai yra sudėtingoje konkurencijos situacijoje ir tampa nekonkurencingi.

Prašome įvertinti pagrįstumą Lietuvai turėti išskirtinai griežtus Focus modeliavimo įvesties rodiklius ir įvertinti šio požiūrio įtaką augalų auginimo technologijų prieinamumui Lietuvoje, įvertinti sumažėjusį Lietuvos augintojų konkurencingumą lyginant su kaimyninėmis valstybėmis (Latvija – šiaurės zona, Lenkija – centrinė zona).

PRIDEDAMA: SDLM tyrimo ištrauka, 3 lapai, anglų k.

Direktorė

Zita Varanavičienė